

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoP/10/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6116214932
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 09. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2021:6116214932.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Dušana Ďuriana a JUDr. Renáty Deákovej ako členov senátu, vo veci starostlivosti o maloleté deti D. H., nar. XX.XX.XXXX a D. H., nar. XX.XX.XXXX, obe bytom ako matka, obe zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, detí rodičov matky S. S. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/XX/i, XXX XX E., zastúpená MÉSZÁROS BARIAKOVÁ advokátska kancelária s. r. o., so sídlom P. O. Hviezdoslava 344/23, 960 01 Zvolen a otca doc. K. S. H., K., S., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. XXXX/XX, XXX XX G. G., zastúpený advokátkou JUDr. Alexandrou Štefánikovou, so sídlom Komenského 12D, 974 01 Banská Bystrica, v konaní o uložení výchovného opatrenia a informačnej povinnosti, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 36P/173/2016-830 z 30. septembra 2020, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v II. výroku o uložení povinnosti rodičom a maloletým deťom D. H. a D. H. podrobiť sa odbornému poradenstvu mení tak, že návrh otca na uloženie výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine zamietá.

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku o povinnosti matky informovať otca o dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa podstatných vecí maloletých detí D. H. a D. H. a v IV. výroku o trovách konania účastníkov potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. V poradí druhým rozsudkom súd prvej inštancie návrh otca na úpravu styku s maloletými deťmi zamietol (výrok I.), výrokom II. uložil maloletým deťom D., D. a ich rodičom povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu - kurzu rodičovskej terapie v poradenstva v Inštitúte rodinnej terapie a terapie vzťahovej väzby, o. z., so sídlom Dielenská kružná 4, Vrútky v rozsahu jedného roka s cieľmi definovanými vo výroku rozsudku a všetkým zároveň povinnosť spolupracovať s označeným zariadením pod hrozbou uloženia sankcie - výchovného opatrenia podľa § 37 ods. 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej aj „zákon o rodine“). Matke uložil výrokom III. povinnosť otca maloletých detí informovať elektronickou formou o podstatných veciach týkajúcich sa maloletých detí vždy k poslednému dňu kalendárneho mesiaca v roku s odkazom na § 40 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „C. m. p.“), podľa ktorého môže súd v konaní, ktoré je možné začať aj bez návrhu prisúdiť aj viac, než čoho sa účastníci domáhajú, i keď návrh na uloženie takejto povinnosti podľa § 24 ods. 5 zákona o rodine predniesol otec na pojednávaní dňa 30.10.2020. Žiadnemu z účastníkov súd prvej inštancie nárok na náhradu trov konania nepriznal (IV. výrok) a v V. výroku oznámil, že o trovách znalečného rozhodne samostatným uznesením.

1.1 V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie zopakoval genézu súdneho sporu a uviedol vlastné zistenia vyvedené z vykonaných dôkazov v zmysle pokynu odvolacieho súdu v uznesení sp. zn. 17CoP/39/2019-727 z 19.12.2019. Znalkyňa K. S. E., PhD. na pojednávaní pred súdom prvej inštancie

uviedla, že maloleté deti nie je možné nútiť k styku s otcom, vynútený styk má sporný efekt z dôvodu, že vynútené stretávanie posilňuje u obidvoch detí pocit dôležitosti, výnimočnosti a moci nad otcom a svojím spôsobom aj nad matkou. Pokiaľ nedôjde k vzájomnému porozumeniu, odpusteniu a kooperácii medzi rodičmi, deti samé nie sú schopné zmeniť a vyjadriť zmenu názoru na stretávanie sa s otcom. Rodičovskú terapiu a poradenstvo považovala za možnú cestu úpravy styku otca so svojimi deťmi. Maloleté deti podľa zistenia súdu prvej inštancie v priebehu súdneho konania nezmenili svoj postoj k otcovi a názor na styk upravený súdom, vytrvalo a dlhodobo ho odmietali a pre tento svoj postoj nemohli zistiť, aký je vzťah otca k nim. Zamietnutie návrhu otca na úpravu styku s maloletými deťmi neodôvodnil súd prvej inštancie iba názorom maloletých detí a odborným názorom znalkyne, ale aj vyjadrením otca, že násilné stretávanie s deťmi proti ich vôli odmieta a namiesto toho navrhuje nariadenie rodinnej terapie u klinického terapeuta. Zo zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie vyvodil, že v čase jeho rozhodovania nie je namieste upraviť rozhodnutím súdu styk otca s maloletými deťmi a to až do času, kým neskončí súdom nariadená rodičovská terapia, v rámci ktorej bude možné zistiť príčiny zhoršeného vzťahu s otcom. Napriek odmietavému a nesúhlasnému stanovisku matky uložil všetkým účastníkom konania (okrem kolízneho opatrovníka), aby sa podrobili odbornému poradenstvu kurzu rodičovskej terapie v konkrétnom zariadení vybratom súdom v rozsahu jedného roka s cieľmi a trvaním v zmysle doporučenia znalkyne K.. S. E., PhD. odôvodňujúc svoje rozhodnutie ustanovením § 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine a za nesplnenie povinnosti spolupráce s označeným zariadením podľa § 37 ods. 4 zákona o rodine hrozil sankciou v zmysle § 37 ods. 3 zákona o rodine umožňujúcim dočasne odňať maloleté dieťa z osobnej starostlivosti rodiča, ak výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 2 zákona o rodine nepovedú k náprave.

1.2 V dôvodoch rozhodnutia vyjadril súd prvej inštancie kritický postoj k správaniu sa matky, ktorá nerešpektovala uložené výchovné opatrenie a s odborníkmi nespolupracovala, čo malo za následok neúspech skôr uloženého výchovného opatrenia a vyzval matku, aby pracovala na spracovávaní svojich negatívnych postojov vyplývajúcich z minulosti voči otcovi, aby sa vedela dostať mimo úroveň pocitov zo vzťahu predtým manželského výlučne na úroveň vzťahu rodičovského. Taktiež, aby motivovala maloleté deti k stretávaniu sa s ich biologickým otcom a otca maloletých detí si všimla len ako otca a opomenula jeho vzťah s jeho partnerkou F.. Otcovi detí adresoval výzvu, aby bol citlivejší a prejavil pochopenie pre niektoré emočné reakcie svojich detí, resp. matky z dôvodu, že kým rodičia nenájdu v sebe ochotu potlačiť svoje subjektívne negatívne pocity k druhému bývalému partnerovi a neuprednostnia záujem maloletých detí, uškodia tým prvotne svojim vlastným maloletým deťom.

1.3 Vzhľadom na to, že návrh otca na úpravu styku s maloletými deťmi bol zamietnutý, opätovne do výroku svojho rozhodnutia zahrnul povinnosť uloženú matke informovať otca o podstatných záležitostiach maloletých detí. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie ustanovením § 52 C. m. p., podľa ktorého žiaden z nich nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak, nevidiac dôvod na odlišné rozhodnutie o trovách konania.

2. Matka podala odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie iba v časti výrokov II. o uložení výchovného opatrenia a III. o jej povinnosti informovať otca o dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa maloletých detí označujúc ich za nesprávne, nezákonné, v rozpore so záujmami oboch maloletých detí. Uplatnila odvolacie dôvody § 365 ods. 1 písm. f) a h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“) a § 62 Civilného mimosporového poriadku. Uloženie povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu - kurzu rodičovskej terapie pod hrozbou sankcie nebolo dôvodné. Súd pochybil, keď účelnosť tejto terapie vo vzťahu otca a detí vo svojom výroku a v odôvodnení úplne vynechal, keď vo výroku a v odôvodnení okresný súd neuvádza, čo má terapia docieľiť vo vzťahu otca a dcér. Uvádza iba to, čo má docieľiť vo vzťahu otca a matky, ktorý v tomto konaní vôbec upravovať nemal. Dôvodom nariadenia rodinnej terapie nemôže byť zistenie príčiny odmietavého postoja detí k stretávaniu sa s otcom. Tieto príčiny sú podľa názoru matky zrejmé. Za nepravdivé označila matka tvrdenie súdu, že odmieta a priori všetky možnosti a povinnosti, ktoré jej súd určil. Problematický vzťah otca a maloletých detí nie je následkom rozpadu vzťahu otca a matky, je zaň zodpovedný výlučne otec a žiadna rodinná terapia nedosiahne nápravu. Žiadna terapia, ktorej sa podrobia otec a matka nebude mať pozitívny vplyv na vzťah otca a dcér, ich vzťah to môže jedine zhoršiť. Matka dostatočne s otcom komunikuje a informuje ho o maloletých deťoch. To, že deti s otcom nekomunikujú v takej miere ako otec očakáva nie je vinou matky ani vinou detí, ale vinou otca. Deti budú traumatizované nariadeným výchovným opatrením, kde ich má tretia osoba poučovať o tom, čo je a nie je správne. Súd prvej inštancie nezohľadnil záujem detí na tom, aby sa žiadna cudzia tretia osoba do ich vzťahu s otcom nemiešala. Terapie by sa mal zúčastniť len otec, aby sa naučil s maloletými deťmi komunikovať a odhaliť svoje chyby z minulosti, pre ktoré ho maloleté deti odmietajú. Ak súd prvej inštancie neupravil styk otca s deťmi považujúc to

za kontraproduktívne, nedôvodné a nevykonateľné, nemal nariadiť ani rodinnú terapiu, ktorej sa budú deti zúčastňovať vynútené pod hrozbou sankcie - dočasného odňatia z osobnej starostlivosti matky proti ich vôli alebo sa jej nezúčastnia napriek hrozbe uloženia tejto sankcie. Hrozbu uloženia takejto sankcie považuje matka za krajne neprimeranú, ktorá nezodpovedá vážnosti situácie, v akej sa maloleté deti nachádzajú. Maloleté deti v osobnej starostlivosti matky prosperujú a nie je dôvod na ich odňatie z osobnej starostlivosti matky. Súd prvej inštancie vôbec pri svojom rozhodovaní nezohľadnil názory maloletých detí, ktoré majú podľa § 43 zákona o rodine právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo veciach, ktoré sa ho týkajú. Slovenská republika sa zaviazala rešpektovať a zabezpečovať práva detí ustanovené Dohovorom o právach dieťaťa, napriek tomu súd prvej inštancie uveril iba tvrdeniam otca a tvrdenia matky a detí ponechal bez povšimnutia. Je to očividné z výroku III. rozhodnutia súdu, ktorým bola matka zaviazaná informovať otca maloletých detí raz mesačne o dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa podstatných vecí maloletých detí. Matka neodopiera otcovi informácie o deťoch, čoho dôkazom sú kópie správ založené do súdneho spisu. Výrok III. rozhodnutia vôbec nezohľadňuje výsledky dokazovania, resp. týmto výsledkom odporuje. Matka si povinnosti informovať otca o maloletých detí plní aj bez súdneho rozhodnutia. Násilné donucovanie detí rozhodnutím súdu podrobiť sa rodinnej terapii má za efekt, že to deti traumatizuje, ponizuje a ich vzťahy k otcovi to vôbec neprospeje. Naopak, obnova vzťahov dobrovoľnou a úprimnou iniciatívou zo strany otca bude v budúcnosti už nemožná. Príčinou vzťahu otca s maloletými dcérami, kedy dcéry odmietajú styk s otcom, je výlučne otec a jeho necitlivý prístup k dcéram a súd prvej inštancie pochybil, keď sa spravoval iným názorom. Z výsledkov dokazovania nevyplývalo, že matka a deti potrebujú takúto terapiu. Ak otec nie je schopný byť im dobrým milujúcim rodičom ako je toho schopná matka, súdy by za to nemali trestať deti. Matka robí všetko pre obnovu vzťahu otca a dcér a robí pre to oveľa viac ako otec, ktorý sa zmohol iba na podanie návrhu na úpravu styku na súd, čo deti nemohli vyhodnotiť pozitívne a pozitívne nevnímajú ani to, že ich vzťahy s otcom majú byť obnovované formou terapie vo Vrútkach, čo predstavuje donucovanie prostriedok, ktorý bude ďalším ponížením a traumou pre maloleté deti. Absolvovanie terapie vo Vrútkach je tiež nákladné a nehospodárne, bude si vyžadovať cestovanie, ktoré bude brániť rodičom aj deťom v riadnom plnení svojich iných povinností. Psychologička K.. A. aj psychiatricka S.. V. neodporúčali, aby boli deti s ohľadom na ich psychický stav do styku s otcom donucované, čím nemali na mysli iba donucovanie úpravou styku otca a dcér súdnym rozhodnutím, ale tiež aj donucovanie inými úkonmi nariadenými súdom. Ak súd neprihliadol na stanovisko K.. A. a S.. V., mal v rozhodnutí uviesť, prečo. Otec sa v priebehu konania spoľahol na to, že vzťahy s dcérami za neho obnoví súd, tak ako sa teraz spolieha, že mu ich pomôže obnoviť rodinná terapia. Deti mali traumy už zo súdneho konania z úkonov na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Bystrici, takáto trauma im hrozí aj z rodinnej terapie. Matka nikdy nemala a nemá vo vzťahu k otcovi také emócie, ktoré by mohli dievčatá ovplyvniť vo vzťahu k otcovi. Deti počas dokazovania pred súdom prvej inštancie dostatočne popísali dôvody odmietania styku s otcom. Deti mnohokrát vyjadrili, že pokiaľ si otec neuzná chybu, že v čase, keď sa ich vzťahy začali kaziť, nebol príkladným dokonca ani dobrým rodičom, že oni mu vnútorne nemôžu dať šancu na pokus o obnovenie vzťahu a dôvery medzi nimi. Ak k zmene postoja otca k dcéram z jeho vlastnej iniciatívy nedôjde, rodinná terapia bude bezúspešná. Depresívne prežívanie maloletej D. skutočnosti, že otec napriek jej odmietaniu nalieha na realizáciu styku, môže nútená terapia ešte zhoršiť. Maloleté dcéry účastníkov konania sa už roky vyjadrujú, že otca samotného a styk s ním s jeho starými vzorcami správania sa odmietajú. Nepovažuje za správne, že názoru detí vo veku 16 a 13 rokov nebola venovaná náležitá pozornosť. Otec matkine rady ako sa má správať k deťom odignoroval, spoliehal sa iba na svoj úsudok, ktorý vzťah detí k nemu doviedol do tejto nepriaznivej situácie. Súd pochybil, keď otcovi a znalkyni umožnil bez akýchkoľvek dôkazov spochybňovať rozumovú vyspelosť maloletých detí, ich schopnosť používať terminológiu a spôsobilosť na vlastný názor a ich odolnosť voči negatívnym prejavom smerujúcim od matky proti otcovi, ktoré sa v konaní pred súdom prvej inštancie ani nepreukázali a nikdy neboli matkou produkované pred deťmi. Maloleté deti si utvárajú vlastný názor na základe prežitých skúseností bez vplyvu matky alebo akejkoľvek inej osoby. V konaní pred súdom prvej inštancie nebolo preukázané, že matka je prekážkou obnovy vzťahu otca a detí ani príčinou jeho súčasného stavu. Názor súdu prvej inštancie vo vzťahu k matke uvádzaný v bode 32 odôvodnenia nemá oporu vo výsledkoch dokazovania. Deti majú svoje práva a povinnosti a nie sú vec, ktorá sa musí stojať čo stojať odovzdať otcovi. Každé dieťa má právo stretávať sa so svojím rodičom, nie je to jeho povinnosť. Neexistuje zákonom stanovená absolútna povinnosť štátu cestou súdu nadväzovať a obnovovať vzťahy medzi dieťaťom a rodičom, s ktorým dieťa nežije a ktorého dieťa odmieta tak, ako neexistuje zákonom stanovená povinnosť súdu prijímať výchovné opatrenia na obnovu zanikajúceho rodinného puta. Pokiaľ štát má záujem obnovovať vzťahy rodičov a detí prostredníctvom súdnej moci, tento zásah musí byť primeraný. Sankciu, ktorá predstavuje dočasné odňatie detí z osobnej starostlivosti rodiča len na tom

základe, že sa deti nebudú chcieť zúčastniť terapie, za takýto primeraný zásah matka nepovažuje. Matka navrhla zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie v II. a III. výroku.

2.1 K odvolaniu pripojila matka kópiu e-mailových správ adresovaných otcovi z 22.09.2019, 23.02.2020, 07.07.2020, kópie SMS správ, z ktorých nie je viditeľný rok, iba deň. Pripojené sú správy od MUDr. I. V., psychiatrická ambulancia o maloletej D. od 14.12.2015 do 20.01.2020, kde o subjektívnom stave maloletej D. referuje matka, v ktorých je záver rovnaký - emočné poruchy a depresívny vývin, syndróm ADD, medikamentózna liečba. V správe zo 14.12.2015 S.. V. odporúča okrem užívania liekov psychologické vedenie + rodinnú psychoterapiu s oboma rodičmi, sociálne riešenie so zvážením úpravy styku s otcom, najmä objektivizovania situácie vzhľadom na výraznú neurotizáciu dieťaťa. V správe z 25.01.2016 tiež odporúča úpravu styku, pravidelnosť dodržiavania režimu, v správe zo 14.11.2017 už uvádza, že doporučuje doriešiť stretávanie medzi otcom a dcérou slobodne, nie súdnou cestou, nakoľko maloletá D. je v puberte a nútenie dosiahne skôr opačný výsledok. V správe z 18.01.2018 uvádza, že zatiaľ nenastavuje špecifickú terapiu, dôležitejšie je riešenie rodinnej situácie, v správe z 15.06.2018 už psychiatrická uvádza, že zvažuje nastavenie na špecifickú terapiu vzhľadom na významné reziduá ADD. Dňa 24.08.2018 opäť nedoporučuje nútenie k stretávaniu sa s otcom, lebo je v období dospievania a nútenie ju ponížuje, odporúča voliť motiváciu na báze dobrovoľného stretávania. Dňa 11.02.2019 odporúča psychiatrická riešenie rodinných vzťahov, to isté 20.01.2020 riešiť aktuálnu situáciu.

3. Otec podal k odvolaniu matky vyjadrenie, v ktorom popiera tvrdenia matky, že otca proaktívne informuje o dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa detí a uvádza, že komunikácia medzi otcom a matkou je v zásade jednostranná a komplikovaná, čoho dôkazom je, že matka otca informuje proaktívne naozaj zriedkavo a podáva len čiastkové informácie. Mnohé otázky, na ktoré sa otec pravidelne pýta matka nikdy nezodpovedala. Napríklad, že deti boli u psychologičky, o vysvedčení, o zhoršenom prospechu maloletej D., o problémoch v správaní sa maloletej D., o ktorých sa dozvedel otec od tretích osôb. Matka tvrdila, že deti išli na jar prázdniny do USA, ale neinformovala otca, že navyše vymeškajú ďalšie dva týždne zo školského vyučovania. Dôkazom o viaznúcej komunikácii medzi otcom a matkou je aj skutočnosť, že matka nie je ochotná podstúpiť súdom nariadenú ani dobrovoľnú terapiu, na ktorej by musela komunikovať s otcom svojich detí, čím dáva deťom nepriamo najavo, že aj ona má problém s otcom komunikovať a deti jej správanie kopírujú. Otec si vypočul a rešpektoval odporúčania odborníkov, matky aj samotných detí, ak bol aj v priebehu konania upravený styk, netrval na jeho uskutočnení proti vôli maloletých detí. Otec deti kontaktuje e-mailom alebo SMS, na ktoré deti neodpovedajú. Maloletá D. nie je ochotná komunikovať s otcom pokojne, neustále sa snaží vyvolať konflikt, stretnutie s maloletou D. na jar 2020 prebehlo v priateľskej atmosfére. Otec odmieta tvrdenia matky, že pre zlepšenie vzťahov s dcérami neurobil nič. Problémy v styku otca a detí sa objavili, keď sa matka dozvedela o prvom stretnutí detí s otcovou partnerkou. Deti neustále opakovali, že mama nemá rada novú partnerku otca. Znalecký posudok vysvetlil, z akého dôvodu maloleté deti kopírujú správanie matky. Otec si nevie vysvetliť, prečo majú maloleté deti enormný problém aj so svojimi starými rodičmi a ak je chyba len v otcovi a jeho necitlivom správaní, prečo sa matka dievčat nekontaktuje aspoň s otcovou mamou, ktorá žije v Banskej Bystrici a s ktorou mali vždy veľmi dobrý vzťah. Otec tiež nechápe, prečo rodičia a brat matky prestali s otcom dievčat komunikovať. Otec nesúhlasí s názorom matky, že nariadenie rodinnej terapie nebolo potrebné. Uznal, že bol pracovne vždy podstatne viac vyťaženejší ako matka detí, ktorá ani v súčasnosti nepracuje na plný úväzok, hoci sú dievčatá veľké a nepotrebujú jej 24 hodinovú starostlivosť. Tvrdenie detí, že otec nemal na ne čas je zveličené a matka mala deti upozorniť, že otec musí pracovať, aby mali kde bývať, čo jesť a za čo chodiť napríklad na výlety. Podľa psychologov deti nemajú s otcom žiadnu traumatizujúcu skutočnosť, napriek tomu sa s ním samé nedokážu zmieriť. Protichodne pôsobí tvrdenie matky, že dievčatá sa majú v jej starostlivosti dobre, sú bezproblémové a na druhej strane navštevujú psychológa a psychiatra. Matka sa vyjadruje v tom zmysle, akoby sa otec mal s danou situáciou zmieriť a rešpektovať rozhodnutie detí. Otec neverí, že neexistuje žiadne riešenie tohto problému a momentálne si nevie predstaviť iné riešenie, ako dlhodobú rodinnú terapiu. Nechce svoje deti trápiť ani ich ponížovať ako hovorí matka, ale prehnaná a bezdôvodná nenávisť k vlastnému rodičovi je extrémne škodlivá pre deti samotné, pre ich psychiku a duševný vývin. V správach všetkých psychologov/psychiatrov je napísané, že je potrebné vyriešiť rodinnú situáciu. Túto situáciu treba riešiť čím skôr, aj keď už má maloletá D. 16 rokov a je takmer dospelá. Otec navrhuje potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny.

4. K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník v znení: Súd prvej inštancie objektívne zhodnotil želanie detí aj potrebu zmien v rodine v rodinných vzťahoch, preto odporúča rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

5. Krajský súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní matky podľa § 34 C. s. p. po prejednaní veci na odvolacom pojednávaní v rozsahu podaného odvolania matkou dospel k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné vo výroku II. podľa § 388 C. s. p. zmeniť z dôvodu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie ani zrušenie a vo výroku III. a závislom IV. výroku o trovách konania ako vecne správne správny podľa § 387 ods. 1, 2 C. s. p. potvrdiť z týchto dôvodov:

6. Rodičia maloletých detí D. a D. H. sú bývalí manželia. Ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 31P/108/2012-34 z 23. mája 2012. Maloleté deti D. a D. boli zverené do osobnej starostlivosti matky.

6.1 Návrh na úpravu styku pod sp. zn. 36P/173/2016 podal otec maloletých detí na Okresný súd Banská Bystrica dňa 9. augusta 2016 s odôvodnením, že sa s matkou maloletých detí o úprave styku s deťmi dohodnúť nevie. V priebehu konania bol uznesením z roku 2016 o neodkladnom opatrení upravený styk otca s maloletými deťmi, ďalšia úprava styku bola neodkladným opatrením z roku 2017, ktorým bolo uložené aj výchovné opatrenie otcovi a maloletým deťom podrobiť sa odbornému psychologickému poradenstvu za účelom zlepšenia komunikácie. Matke takáto povinnosť v tom čase uložená nebola. Pre účely tohto konania bol vyhotovený znalecký posudok č. 14/2018, ktorý podala PhDr. S. E., PhD. na okresný súd 20. júna 2018. Podľa obsahu posudku vynútené stretávanie sa detí s otcom je sporné, psychický stav obidvoch detí je narušený antagonizmami vo vzťahoch medzi ich biologickými rodičmi. Znalkyňa konštatovala zafixovaný odmietavý postoj maloletých detí k stretávaniu s otcom, ktorý nedokázalo prelomiť ani pôsobenie psychológa v rámci referátu poradenských služieb ÚPSVaR Banská Bystrica, práve preto odporučila uložiť obom rodičom výchovné opatrenie a to intenzívnu dlhodobú rodinnú terapiu a poradenstvo s cieľmi, prevzatými v plnom rozsahu do rozsudku súdu prvej inštancie v II. výroku, ktorým bola uložená povinnosť matke, otcovi a deťom podrobiť sa odbornému poradenstvu. Ďalšie uloženie výchovného opatrenia sa realizovalo na pojednávaní 01.10.2018. Tu okresný súd uložil rodičom a maloletým deťom výchovné opatrenie absolvovať rodinnú terapiu a poradenstvu u K.. A. v trvaní 6 mesiacov za účelom dosiahnutia cieľom určených v znaleckom posudku. Výchovné opatrenie zhodnotila PhDr. Z. A. v správe z 10.12.2018, v ktorej vyslovila podozrenie na ambivalentné správanie matky, ktorá si neuvedomuje následky v kontexte ďalšieho osobnostného vývinu a prežívania identity detí. Pokračujúca neurotizácia maloletých detí je dôsledkom dlhodobého stresu z vnímania konfliktného nastavenia rodičov, ich neprimeranej vzájomnej komunikácie a nejednotnej rodičovskej funkčnosti, ako aj dôsledkom dlhodobého tlaku na stretávanie sa s otcom bez úpravy vzťahových konštelácií. Z odborného hľadiska považovala za nevyhnutné upraviť najprv komunikáciu rodičov, korekciu ich vzťahov, čo môže mať za následok aj zmenu postoja detí. Matka zaujímala negatívny postoj k jej spoločným stretnutiam s otcom detí. Prognózu terapeutického a poradenského procesu zhodnotila znalkyňa tak, že závisí od motivácie klienta a jeho ochoty spolupracovať a po vyhodnotení súdom uloženého výchovného opatrenia ako neproduktívneho bez možného vplyvu na zmenu situácie ukončila poradenský a terapeutický proces, pretože z odborného hľadiska nenapĺňa podmienky výchovného opatrenia stanovené súdnym uznesením.

6.2 Rozsudkom z 10. apríla 2019 súd prvej inštancie upravil styk otca s maloletými deťmi. Na odvolanie matky rozhodoval v tejto veci už Krajský súd v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17CoP/39/2019 a rozsudok okresného súdu vo výrokoch o úprave styku otca s deťmi zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V bode 16 rozsudku odvolací súd konštatoval, že pravú príčinu zhoršenia vzťahov medzi otcom a maloletými deťmi sa nepodarilo zistiť ani sa zistiť nedá, lebo každý z účastníkov tvrdí svoju pravdu a neuznáva argumenty druhej strany s tým, že nie je ambíciou tohto konania zisťovať, z čoho pramení nevráživosť medzi otcom a deťmi, cieľom konania je upraviť styk otca s deťmi, ktorý má zodpovednosť za výchovu maloletých detí a dať mu možnosť podieľať sa na ich výchove a zabezpečiť právo detí na zachovanie ich vzťahu k otcovi. Bolo konštatované, že deti stále záujem o obnovu a rozvíjanie vzťahu s otcom nemajú. Zo správ kolízneho opatrovníka K.. A. a znaleckého posudku PhDr. S. E., PhD. odvolací súd vyčítal, že problémový je vzťah medzi rodičmi maloletých detí, kde matka otvorene prejavuje odmietavý postoj k otcovi aj v prítomnosti maloletých detí a deti postoj matky kopírujú. Odvolací súd upozornil na povinnosť detí zakotvenú v § 43 prejavovať svojim rodičom primeranú úctu a rešpekt a záveroval, že maloleté deti si túto povinnosť neplnia a že zákon o rodine poskytuje súdu prostriedky na nápravu rodinných vzťahov vo forme výchovných opatrení, ale aj prísnejších opatrení vo forme zmeny výchovného prostredia, pokiaľ je to potrebné.

6.3 Po vrátení veci na súd prvej inštancie bolo zistené, že styk s maloletými deťmi a otcom neprebíha. Deti naďalej odmietajú kontakt s otcom. Otec tvrdil, že ho matka neinformuje o maloletých deťoch. Otec z dôvodu, že napriek súdnemu konaniu sa vzťahy medzi ním a deťmi nezlepšili navrhol, aby začala rodinná terapia. Tento návrh predniesol opakovane pred kolíznym opatrovníkom aj v súdnom konaní.

Kolízny opatrovník navrhol neupraviť styk otca s deťmi, ale zväziť opakované uloženie účasti rodičov a maloletých detí na rodinnej terapii u klinického psychológa, ktorého by si rodičia vybrali. Na pojednávaní dňa 30.10.2020 sa otec zúčastnil, bola vypočutá znalkyňa PhDr. E., PhD., svedkyňa S. I. H.. Znalkyňa tu vypovedala, že podľa toho, čo si zo spisu prečítala, sa rétorika maloletých detí proti otcovi zostrila a nie je typická pre ich vekové obdobie. Za možnú cestu úpravy vzťahov medzi otcom a deťmi označila rodičovskú terapiu a poradenstvo vyhodnocované štvrťročne s tým, že ciele rodinnej terapie navrhla už vo svojom znaleckom posudku podanom v tomto konaní. Na tomto pojednávaní rozhodol okresný súd napadnutým rozsudkom tak, že návrh otca na úpravu styku zamietol, maloletým deťom a ich rodičom uložil výchovné opatrenie podrobiť sa odbornému poradenstvu v Inštitúte rodinnej terapie a terapie vzťahovej väzby, o. z., so sídlom vo Vrútkach. Matke uložil povinnosť otca informovať elektronickou formou k poslednému dňu kalendárneho mesiaca o všetkých dôležitých skutočnostiach týkajúcich sa podstatných vecí maloletých detí, najmä zdravotný stav, úrazy, ochorenia, školské výsledky, výchovné, pedagogické opatrenia, akcie, stretnutia a predstavenia v školskom zariadení.

6.4 Dopytom na Inštitút rodinnej terapie a terapie vzťahovej väzby, o. z. so sídlom vo Vrútkach odvolací súd zistil, že toto občianske združenie vykonáva kurzy rodičovskej terapie a poradenstva v kanceláriách inštitútu v Martine, kde je potrebné za nimi dochádzať. Ich služby sú spoplatnené podľa cenníka. Stretnutie prebieha jedenkrát týždenne s dieťaťom a podľa potreby minimálne dvakrát mesačne s rodičmi. Ciele a plány stretnutí vychádzajú z potrieb klientov. Ku dňu podania správy máj 2021 mali naplnené stavy klientov a nových klientov neprijímali.

7. Podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže rozhodnúť o uložení výchovného opatrenia, ktorým uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu.

8. V § 24 ods. 5 zákona o rodine je zakotvené právo rodiča domáhať sa na súde uloženia povinnosti rodičovi, ktorému bolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti uloženia povinnosti informovať pravidelne o maloletom dieťati toho rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti.

9. Odvolací súd už v rozsudku sp. zn. 17CoP/39/2019 z 19.12.2019 konštatoval, že príčinu zhoršenia vzťahov medzi otcom a maloletými deťmi sa nepodarilo zistiť a táto otázka zostala napriek snahe odvolacieho súdu postupujúceho v súlade so zásadou vyšetrovacieho princípu ovládajúceho konania podľa Civilného mimosporového poriadku neobjasnená až do rozhodnutia odvolacieho súdu týmto rozsudkom z dôvodu, že si rodičia maloletých detí nenašli čas a chuť predstúpiť pred odvolací súd, aby ich výsluchom a výsluchom maloletých detí odvolací súd zistil, či je navrhované výchovné opatrenie v záujme maloletých detí alebo povedie k traumatizácii detí nezlučiteľnej s ich záujmom.

9.1 Výchovné opatrenie podľa § 37 ods. 2 písm. d) zákona o rodine možno uložiť len ak je v záujme maloletých detí. Záujem maloletých detí definuje článok 5 zákona o rodine aj tým, že pri rozhodovaní vo veciach týkajúcich sa maloletých detí je potrebné zohľadniť ochranu dôstojnosti, duševného a citového vývinu dieťaťa. Dieťa má podľa § 24 ods. 4 zákona o rodine právo na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a pravidelný styk s oboma rodičmi. Ani dieťa nemôže byť nútené k styku s rodičom a jeho odmietanie, ak má základ, nemôže byť dôvodom na uloženie výchovného opatrenia. Dôvod pre uloženie povinnosti maloletým deťom a ich rodičom podrobiť sa odbornému poradenstvu v tomto konaní zistený nebol; bez ustálenia príčin nekomunikácie detí a ich neochoty stykať sa s otcom a jeho novou rodinou nie je možné nastaviť a dosiahnuť ciele odborného poradenstva; znalkyňou K. S. E., PhD. definované ciele už vzhľadom na uplynutý čas a zmenu osobného stavu účastníkov a vývoj situácie už nemusia byť aktuálne; z doteraz zisteného skutkového stavu nie je možné vyvodiť, že by odborné poradenstvo - výchovné opatrenie bolo na prospech deťom. Maloletá D. dosiahne v septembri 2022 plnoletosť. Súd prvej inštancie uložil svojim rozhodnutím maloletým deťom povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu v rozsahu jedného roka, ktorý by vzhľadom na oznámenie Inštitútu rodinnej terapie a terapie vzťahovej väzby so sídlom vo Vrútkach a dátum právoplatnosti rozhodnutia súdu do plnoletosti t. č. maloletej D. neuplynul. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/21/2021 z 28.04.2021 plnoletému dieťaťu nie je možné uložiť povinnosť podrobiť sa odbornému poradenstvu.

10. Maloleté deti sú vo veku 17 a 14 rokov. Ich názor musí byť podľa § 43 zákona o rodine rešpektovaný. Názor na styk s otcom vyjadrili maloleté deti pred súdom a opakovane aj pred kolízny opatrovníkom tak, že sa s otcom stretávať nechcú. Pri nezáujme detí o dosiahnutie cieľa výchovného opatrenia, ak

by ním malo byť zlepšenie vzťahov medzi otcom a deťmi by súdom prvej inštancie uložené výchovné opatrenie nenaplnilo účel. Dôkazom je už realizované a neúspešné odborné poradenstvo pred ÚPSVaR Banská Bystrica, ktorého sa deti zúčastňovali iba z donútenia.

11. Odvolací súd nevyhovel návrhu otca na odročenie pojednávania na január 2022 z dôvodu, že vo veciach starostlivosti súdu o maloletých musí odvolací súd konať rýchlo. Vec bola predložená Krajskému súdu v Banskej Bystrici dňa 21. marca 2021. Účastníkom bola poskytnutá trojmesačná lehota na mimosúdnu úpravu vzťahov. Nie je dôvod udržiavať vec živú len za účelom hrozby nad maloletými deťmi, aby sa s otcom a jeho novou rodinou stretávali. Bez rozhodnutia súdu o uložení výchovného opatrenia nie je ohrozená výchova a výživa maloletých detí. Zásah súdu do výkonu rodičovských práv a povinností formou uloženia výchovného opatrenia preto nie je nutný.

12. Okresný súd uložil výchovné opatrenie bez zistenia skutočného stavu vecí, k čomu prispeli aj účastníci konania svojou nespoluprácou. Nemal preverené možnosti odbornej terapie v blízkosti bydliska maloletých detí, aby ich uložené výchovné opatrenie čo najmenej zaťažovalo a prebiehalo v známom prostredí. Súd prvej inštancie nezvolil vhodný spôsob výkonu odborného poradenstva, ktoré by sa malo uskutočňovať v sídle občianskeho združenia poskytujúceho túto službu vzdialenom od bydliska maloletých detí a bolo by pre rodičov aj maloleté deti obťažujúce, zbytočne zaťažujúce rodinu časom a finančnými nákladmi. Vykonanie kurzu rodičovskej terapie s Inštitútom rodinnej terapie a terapie vzťahovej väzby so sídlom vo Vrútkach nebolo vopred prerokované s týmto inštitútom. Pre obsadenosť inštitútu by nebolo vykonané do dosiahnutia plnoletosti maloletej D.. Uložené výchovné opatrenie by bolo zbytočne zaťažujúce rodinu časom a finančnými nákladmi, preto odvolací súd v tejto časti zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a návrh otca na uloženie výchovného opatrenia podľa § 388 C. s. p. zamietol.

13. Podľa § 24 ods. 5 zákona o rodine súd dbá na právo toho rodiča, ktorému nebude maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, na pravidelné informovanie o dieťati, toto právo je vymáhateľné súdom. Matkou predložené správy, ktorými chcela dokázať, že otca o dôležitých veciach týkajúcich sa maloletých detí informuje, sú sporadické a strohé. Otec povinný zabezpečovať výchovu a výživu maloletých detí musí byť informovaný o ich živote, záujmoch a potrebách, aby mohol ukontrolovať potrebu svojho vplyvu na vyvíjajúcu sa osobnosť maloletých detí a či ním platené výživné je využívané na úhradu potrieb maloletých detí. Matka si dobrovoľne informačnú povinnosť v dostatočnom rozsahu neplní. Tu musel súd na ochranu práv otca zasiahnuť a uložiť matke povinnosť poskytnúť otcovi dôležité informácie o deťoch pravidelne. V tejto časti bol rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdený.

14. Podľa § 57 C. m. p. o povinnosti nahradiť trovy konania, ak nejde o trovy konania štátu, rozhoduje súd len na návrh.

14.1 Návrh na rozhodnutie o trovách odvolacieho konania podaný nebol, z tohto dôvodu rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje výrok o trovách odvolacieho konania.

15. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 C.m.p.).

Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v konaní podľa tohto zákona je prípustné dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor"), ak to vyžaduje verejný záujem alebo ochrana práv a ak nápravu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými

právnymi prostriedkami (§ 78 ods. 1 C.m.p.). Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné, ak potreba zrušiť alebo zmeniť právoplatné rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (§ 78 ods. 2 C.m.p.).

Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu účastníka alebo osoby dotknutej právoplatným rozhodnutím súdu. Generálny prokurátor nie je viazaný rozsahom podnetu v prípadoch, v ktorých ani dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 80 ods. 1 C.m.p.). Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj bez podnetu vo veciach, v ktorých môže prokurátor do konania vstúpiť, a to aj vtedy, ak prokurátor do konania nevstúpil (§ 80 ods. 2 C.m.p.).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 C.m.p.), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- € (§ 382 ods. 1 C.m.p.), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 C.m.p.) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 C.m.p.) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 C.m.p.).